

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФІЗИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

28 квітня 2022 року

УДК: 373.5.015.311:331

А 78

Затверджено і рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ (протокол № 5 від 24 травня 2022 р.).

А Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (22-28.04.2022 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Симонович. Рівне: РДГУ, 2022. 90 с.

До збірника матеріалів увійшли доповіді Всеукраїнської Інтернет-конференції з теми “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів”, яка була проведена 27-28 квітня 2022 року на кафедрі професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ спільно з працівниками Сарненського педагогічного фахового коледжу РДГУ, ВКНЗ “Володимир-Волинський ПК ім. А.Ю. Кримського”, РМЦТУМ Рівненської міської ради, Комунального закладу “РОЦНТТУМ” Рівненської обласної ради.

Матеріали можуть бути корисними науковцям, практичним працівникам, вихователям, вчителям, викладачам та студентам закладів вищої, професійної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Схвалено кафедрою професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 24 травня 2022 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.

© РДГУ, СПК,
РМЦТУМ, 2022

Список використаних джерел:

1. Базелюк О.В. Структурний аналіз способів реалізації дистанційного навчання у ПТНЗ. *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання*: матеріали Всеукр. наук.-прак. конф. (м. Київ, 7, 19 квітня 2016 р.), Т. II. / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІПТО НАПН України, 2016. С. 117-120. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/107242/> (дата звернення: 10.05.2022).
2. Бобрицька В.І. Особливості професійної підготовки майбутнього вчителя на сучасному етапі становлення вищої педагогічної освіти URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2005/42-29-6.pdf> (дата звернення: 10.05.2022).
3. Огієнко О.І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Методичні рекомендації*. URL: http://ipood.com.ua/data/NDR/Information_technology/2012_Ogienko_recomend.pdf (дата звернення: 16.05.2022).

УДК: 373.5.015.31:331(07)

*Олена Іванівна Шурина,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Катерина Юрійівна Климчук
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація учнів, формування їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів [4, с. 4]. Поставлена мета може бути досягнена, якщо залучати учнів на уроках трудового навчання до проектної діяльності, що є провідним засобом навчання та розвитку учнів, формування здатності до самонавчання, оволодіння новітніми сучасними технологіями, уміння планувати власний процес

пізнання та реалізовувати заплановане на практиці.

Нині освітній процес вимагає сучасних та новітніх підходів до методики трудового навчання. Проектно-технологічна діяльність є провідним напрямом реалізації змісту трудового навчання. Вона об'єднує види діяльності сучасної людини, від появи задуму до його втілення. Новітній зміст трудового навчання створений на принципах проектно-технологічної системи, що ґрунтується на гнучкій організації процесу навчання учнів. Перевагу надають засобам активного навчання та сучасним технологіям, які, в свою чергу, вимагають розробки відповідних методик.

Згідно програми, учнів потрібно залучати до проектно-технологічної діяльності, яка прогнозує створення спочатку навчальних, а потім і творчих проєктів. Основним принципом проектного навчання є особистісно орієнтований підхід. Варто пам'ятати, що потрібно навчити самостійно вибирати об'єкт праці, з яким вони будуть працювати та який вони будуть виготовляти. Вагомим є не тільки рівень самостійності вибору об'єкта, а й процес вільного вибору, пояснення форми, дизайну та конструкції обраного об'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Впродовж останніх років проблема формування проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання приваблює багатьох дослідників. Зокрема, основи проектування описані в працях Т. Антонюка, В. Безрукової, Н. Матяш, В. Симоненка, С. Ящука, В. Бербеца, І. Волошука, та ін. Використання методів проєкту на уроках трудового навчання та технологій у вигляді окремих питань відображено в роботах О. Коберника, В. Сидоренка, Г. Ігнатенка, Г. Терещука, Г. Коберника, О. Киричука, В. Лозової, Д. Тхоржевського та інших фахівців.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз змісту, сутності та значення проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання та технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проектування, як соціальна категорія, хоча й стоїть в одному ряду з такими поняттями, як прогнозування, планування, конструювання, створення програм (програмування), моделювання, та все ж має свої суттєві відмінності й є найбільш загальним, комплексним, інтегративним феноменом [1, с. 46].

Проектно-технологічна діяльність, що об'єднує усі види діяльності учнів, забезпечує втілення особистісно-орієнтованого підходу, що здійснюється тільки під час індивідуального трудового навчання. Враховуючи це, завданням вчителя трудового навчання полягає не лише в навчанні учня трудовим операціям та прийомам, а й у формуванні інтелектуальної та технічно-освіченої особистості, яка може швидко адаптуватися до суспільних змін. Для досягнення мети

проектування потрібне комплексне задоволення умов для реалізації таких пов'язаних між собою цілей проектування: соціальної інтегрованості, соціально-економічної ефективності, суспільної активності, соціальної інтегрованості та соціально-організаційної керованості.

Основна мета розроблення проєктів – сприяння творчому розвитку і формуванню в учнів певної системи творчо-інтелектуальних та предметно-перетворювальних знань і вмій, втілених у конкретних виробках, що виготовляються під керівництвом вчителя. Тому метод проєктів має назву «метод повторного винаходу» [2, с. 2].

Проектування складається з трьох основних етапів: аналізу, синтезу та оцінки виробу. Кожен із зазначених етапів можна описати як розділення цілого на частини, об'єднання цих частин в щось нове та вивчення результату застосування спроектованого. Вони багаторазово повторюються, і кожна наступна дія відрізняється від попередньої деталізацією та подібністю.

Потрібно звернути увагу на те, що під час творчої та пошукової роботи розумова діяльність школярів формується набагато швидше, ніж під час сприйняття та відтворення вже готових завдань. Аналізуючи об'єкт проектування, учні визначають необхідні для його виготовлення операції, добирають необхідні інструменти та матеріали, визначають черговість виконання трудових операцій, аналізують та порівнюють способи проектування, добирає ефективніші технології обробки деталей, їх з'єднання між собою, оздоблення і в кінці узагальнюють способи виконання творчого проєкту. На основі цих вмій і зростає інтелектуальний потенціал школяра. Крім цього, під час виготовлення проєкту, учні виконують певні розрахунки, вчать пояснювати власні ідеї, вчать будувати креслення з використанням різноманітних методів моделювання, знаходять переваги та недоліки виготовлених конструкцій виробу, аналізувати та упорядковувати знання про об'єкти та засоби праці, а саме про інструменти та матеріали, їх приховані властивості, можливості їх використання за призначенням, обов'язково проводять контроль якості виконання обробки деталей виробу, здійснюють контроль та аналіз досягнутих результатів роботи. Під час виконання цих дій учні знайомляться з новими термінами, що активно сприяє їх інтелектуальному розвитку.

Проектно-технологічна діяльність відіграє роль засобу пізнання і як об'єкт використання знань і як критерій їх потрібності, оскільки в учнів під керівництвом вчителя з'являється можливість отримати нові знання, формуються нові навички та вміння, виробляються форми самоконтролю, утворюється звичка колективної, групової, парної та індивідуальної практичної діяльності. Учні створюють нові об'єкти праці, використовуючи такі системи, як створення виробу шляхом аналогії, спрощення чи ускладнення виробу, роз'єднання та об'єднання об'єктів та їх функцій, заміна одного вузла чи деталі на інший тощо.

Таким чином, проектно-технологічна діяльність є особливим способом розвитку інтелектуальних здібностей учнів, оскільки її метою є те, що дитина сама може змінювати, створювати і переробляти, в процесі чого активізується інтелект, почуття, уява, покращується психомоторика, в якій закладена модель виконання людиною свого призначення – створювати щось нове, оригінальне та самобутнє.

Тому важливою властивістю проектно-технологічної діяльності є те, що вона орієнтована на усвідомлене засвоєння знань, а не на механічне заучування та шаблонність, при потребі, може використовуватись у нових ситуаціях що допомагає якісно перевіряти знання і уміння учнів.

У процесі проектно-технологічної діяльності в школярів розвиваються загальні і спеціальні здібності. Проектно-технологічна діяльність складається з таких основних елементів, які розкривають послідовність розроблення та виконання проекту: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний і заключний етапи. Кожен етап проектно-технологічної діяльності має свої підетапи або стадії його виконання [3, с. 79].

Використання методу проектів дозволяє активно розвинути та сформувати емоційну складову інтелекту школяра, що є більш результативним, якщо завдяки змісту та цікавому викладу матеріалу в учнів розвивається пізнавальний інтерес, розкривається практична значущість теоретичних знань та практичних умінь. Також результативність буде вищою, якщо будуть враховані вікові особливості та індивідуальні потреби школяра, доступний та посильний, але, водночас, і суб'єктивно-складний об'єкт проектування, що забезпечить відсутність страху учня перед роботою і дасть можливість розкривати та розвивати його уміння і навички.

Проблеми ефективності організації проектно-технологічної діяльності мають певну складність і вимагають вирішення деяких організаційних питань учнем та організаційно-методичних питань вчителем трудового навчання та технологій. Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу дійти до висновку, що процес проектно-технологічної діяльності буде успішним тільки якщо враховувати певні організаційно-методичні вимоги, а саме: забезпечення відповідної теоретичної, практичної та методичної підготовки вчителя трудового навчання та технології до організації проектно-технологічної діяльності; оволодіння учнями основних етапів проектно-технологічної діяльності; створення банку ідей та інформації про об'єкти проектування; можливість кожного учня вільно обирати об'єкт проектування та режими технологічної діяльності; постійне заохочення вчителем проектно-технологічної діяльності учнів, нормалізація виготовлення об'єктів проектування; реалізація вчителем особистісно-орієнтованого підходу на уроках трудового навчання та технології у ході виконання творчих проектів; забезпечення розвитку творчого потенціалу учнів в процесі виконання проектів; поєднування урочної та позаурочної навчально-трудова діяльності

учнів з проектування та виготовлення виробів, індивідуальної, парної та групової форми виконання творчих проєктів; формування в учнів навичок самостійної діяльності.

Проектно-технологічна діяльність опирається на гнучкість організації процесу навчання, відтак більш повніше забезпечує новітні вимоги до розвитку особистості учня, враховування його здібностей та інтересів. Під час роботи над проєктом, учні виконують і засвоюють не тільки конкретні трудові дії, але і систематично вирішуються конструкторсько-технологічні, художньо-конструкторські, технічні та дослідницькі завдання.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, проаналізувавши поняття проектно-технологічної діяльності та особливості її організації на уроках трудового навчання можна зробити висновок, про вагомість запровадження проектно-технологічної діяльності для розвитку творчих здібностей школярів. Використання методу творчих проєктів створює оптимальні умови для розвитку творчої активності учнів, так як трудове навчання та технології тісно пов'язані з життям, виробництвом, з необхідністю вдосконалювати різні вироби та техніку в певних галузях, що покращує та полегшує працю людини та підвищує її продуктивність. Кожен учень має особисто підібрати для себе об'єкт проектування, тему проєкту, інакше кажучи виріб, який вони дійсно хотіли б виготовити, змінити чи вдосконалити, щоб задовільнити власні потреби та потреби людей. Відтак, проектно-технологічна діяльність стає перевіркою на творчість, вчить учня знаходити шляхи до виконання поставлених цілей, формувати та розвивати як інтелектуальні здібності, так і здібності до дії.

Список використаних джерел:

1. Коберник, О. М. Проектування навчально-виховного процесу в школі. Київ: Хрещатик, 1996. 153 с.
2. Нагайчук О. Проектно-технологічна діяльність як продуктивний засіб інтелектуального розвитку учнів. *Електронний інституційний репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.* URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3969/1/Proektno-technologichna_diyal%60nist%60_yak_zasib_rozvy%60tku.pdf (дата звернення: 30.05.2022)
3. Симоненко В. Д. Творческие проекты учащихся V-IX классов общеобразовательной школы. Брянск, 1996. 132 с.
4. Трудове навчання. 5-9 класи. *Програма для загальноосвітніх навчальних закладів* (затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> (дата звернення: 30.05.2022)

ЗМІСТ

Васильчук Н.В., Солодкий І.П., Івашко П.Г. Застосування модуля САПР АРМ FEM для розрахунку якості токарної обробки.	3
Герасименко О.А. Реалізація та зміст дисципліни «Проектування і дизайн об'єктів готельно-ресторанного господарства» для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.	8
Герасименко О.А., Данилюк І.А. Методика формування декоративно-ужиткових знань та вмінь в учнів старшої школи в процесі профільного навчання.	12
Герасименко О.А., Іващик О.Д. Розвиток естетичних смаків в учнів 10-11 класів в процесі вивчення технологій на традиціях декоративно-ужиткового мистецтва.	17
Дупак Н.В. Аналіз світових тенденцій розвитку професійної освіти у сфері готельно-ресторанного обслуговування.	22
Івашко О.Г. Проведення занять з комп'ютерної графіки студентам інженерно-технічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання.	28
Кожяр М.М. Інформаційно-цифрові технології у графічній підготовці фахівця галузевого машинобудування.	31
Кулінка Ю.С., Хараджян Н.А. Упровадження елементів робототехніки в зміст курсу «Технології».	35
Лісова С.В. Компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців готельно-ресторанної справи.	39
Мойсеєць К.В. Використання STEAM-проектів при підготовці вчителів трудового навчання та технологій.	45
Павленко В.В., Бірук Н.П. Формування пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	49
Саванчук О.А. Формування професійної компетентності вчителя трудового навчання в контексті сучасної освіти.	55
Симонович Н.В. Матеріалознавство у системі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування.	59
Поліщук Н.В., Білковська А.В. Особистісно орієнтований підхід у процесі підготовки майбутнього фахівця.	63
Фещук Ю.В., Боюка Ю.І. Теоретичні основи формування технічного мислення в учнів закладів професійно-технічної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	69
Фещук Ю.В., Васьковець О.І. Теоретичні основи формування математичної компетентності в учнів 10-11 класів на заняттях технологій засобами сучасної наочності.	72
Шурин О.І. Актуальні питання професійного навчання в умовах воєнного стану.	76
Шурин О.І., Климчук К.Ю. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання.	79
Шурин О.І., Ніктіюк Н.В. Творчі здібності учнів 10-11-х класів та їх формування у процесі вивчення предмету «Технології».	84
Відомості про авторів.	88